

MILAN SVOBODA

Jazzman s duší klasika

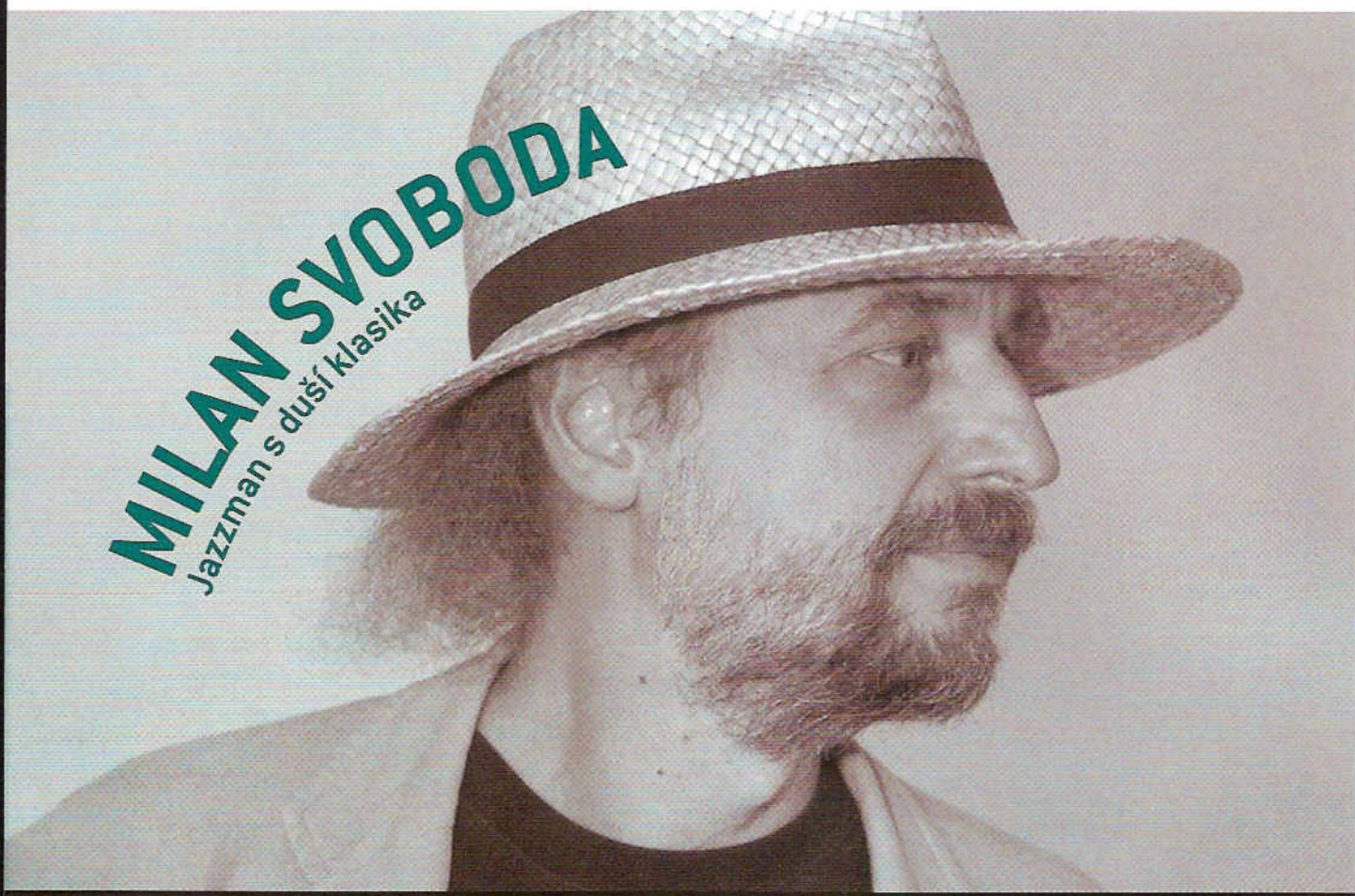

Foto: Roman Sejkot

Již dlouhou řadu let patří mezi pilíře naší jazzové scény. Vedle skladeb pro vlastní soubory (big band a kvarteto) a recitály skládá i pro divadlo, televizi a film. Navazuje na tradice moderního jazzu s vlivy rocku, folkloru i soudobé vážné hudby. Píše komorní a symfonické skladby, balety i písničky. Působí také jako dirigent a pedagog...

Milane, čím ses nejvíc zabýval v uplynulém roce?
Skoro celé léto jsem strávil studováním muzikálu Bídníci. S malinkými přestávkami, kdy jsem si odskočil s Kontrabandem na pět velkých jazzových festivalů do Německa a Holandska. Bídníci měli v září úspěšnou premiéru. Mým úkolem bylo kompletní hudební nastudování a teď tam zastávám funkci šéfdirigenta. Nejvíce mě lákala podmíněnost živým provedením – živý orchestr. Odmítám halfplayback, to pro mne není žánr muzikálu. Partitura Bídníků je psaná pro symfonický orchestr a je vynikající. Skvělá instrumentace od pana Johna Cemerona. Poměrně rozsáhlá a nesnadná partitura, není tam v podstatě stránka, kde by se neměnil takt nebo tempo. Bylo s tím hodně práce, kterou jsem dělal s velkou chutí.

Dirigentská činnost mě čím dál víc láká. Už zhruba dva měsíce teď ležím v dalším projektu – v nabídce, kterou mi dal ředitel Severočeské filharmonie v Teplicích Roman Dietz. Vloni v květnu jsem tam s filharmonikama provedl své Concerto grosso pro housle, klavír a smyčcový orchestr, svitu z baletu Mauglí pro symfonický orchestr a čtyři úpravy Beatles pro komorní orchestr, byl to moc hezký večer. Ve vzduchu visela další spolupráce: nastudovat a dirigovat premiéru první symfonie Vladimíra Franze. Je to obsáhlé, zhruba třičtvrtěhodinové dílo

se smíšeným sborem, sólisty, dětským sborem a symfonickým orchestrem ve velkém obsazení. Obrovská partitura. Moc se na to těším, protože to je velice neotřelá záležitost. V první půlce toho večera si zadiriguju klasiku, bude to houslový koncert D dur Ludwiga van Beethovena s mladým korejským sólistou Hyuk Jook-kwunem.

A co tvé nedávné aktivity jazzové?

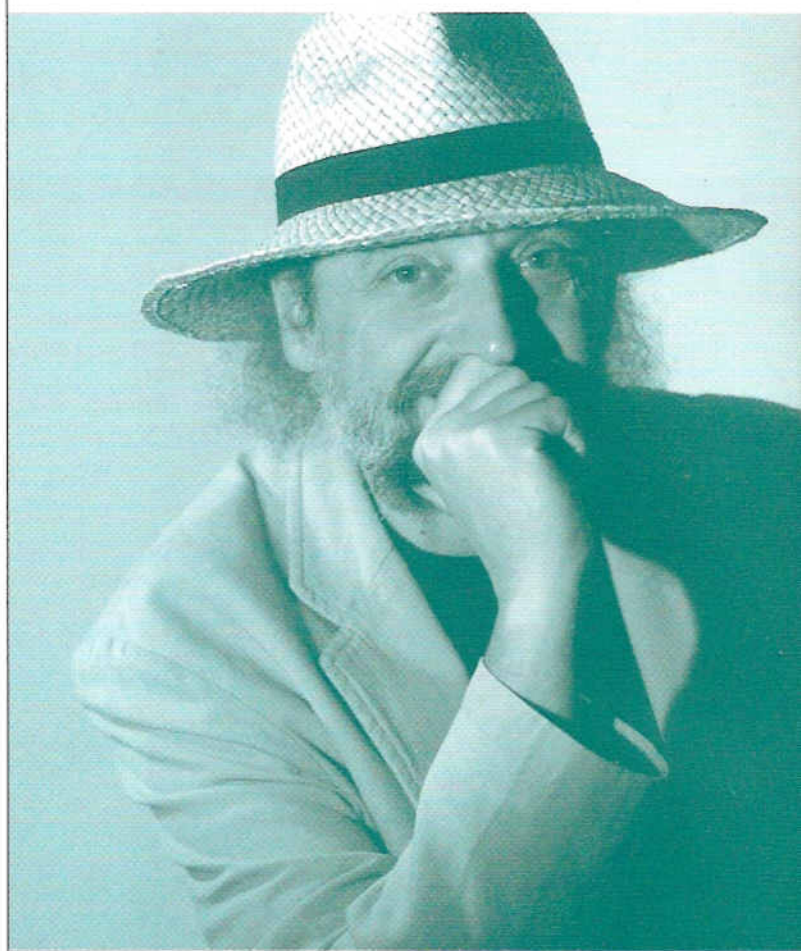
Nejvýznamnější pro mě byla příležitost udělat celovečerní klavírní recitál ve Dvořákově síni pražského Rudolfinu. Tento koncert pořádala agentura FOK v rámci cyklu Světová klavírní tvorba. Vedle klasických recitálů s mezinárodní účastí si pozvali jazzmana. Bylo to dost náročné. Jazzová interpretace je postavena na improvizaci. Každý jazzový pianista má nějakou zásobárnu nápadů, ale udržet se v koncentraci na celovečerní koncert s pauzou není nic jednoduchého. Ale vyšlo to hezky. První část jsem sestavil z jednotlivých skladeb, které jsem v podstatě rozvíjel v rámci malé formy, a až ve druhé půlce jsem si dovolil to celé víc rozvinout do jednoho velkého improvizovaného celku v podobě jakýchsi variací. Diváci zůstali pozorní až do konce. Byla tam spíš starší generace posluchačů, ze dvou třetin abonenti FOK, které doplnili jazzoví fandové. Jsem rád, že o záznam koncertu projevilo zájem vydavatelství Radioservis.

Celý podzim byl ale „veselý“. Ochořel jsem na vyhřezlou plotýnku a měl jsem šílený bolesti v zádech. V říjnu jsem byl pozván na dva sólové koncerty na Maltu v rámci českých kulturních dnů. Letěl jsem tam v předklonu, v hroznejch bolestech a pod práškama a tak jsem odehrál oba koncerty. Nebylo to nic příjemného. Potom mě naštěstí dali dohromady doktoři, takže ten koncert v Rudolfinu nebyl ohrožen.

Vedle toho samozřejmě hraješ po klubech s kvartetem a sextetem...

Kvartet prochází proměnou: s Michalem Gerou sice stále vystupujeme v komorním duu, ale v kvartetu jsme si dali pauzu. Místo jeho trubky tu mám sopransaxofon a tenorsaxofon Milana Krajíce. Novější věci, které jsem teď dělal, už s touhle koncepcí počítají. Navíc chystám spolupráci s violoncellistou Jirím Bártou, kterého jsem už před dvěma lety pozval na svůj koncert do Rudolfinu. Napsal jsem pro něho jednu skladbu a další připravuju. Myslím, že to bude zajímavé a netradiční propojení. Jirka do toho má chuť a na podzim s ním chystám koncert na Pražském hradě. Pak bych chtěl celý materiál nahrát na CD. Jedna část by byla kvartet v tom novém obsazení a druhá část skladby doplněné o violoncello. V tomhle vidím perspektivu, jak se dál zabývat jazzovou tvorbou. A koncem května taky s námi bude hrát pár koncertů kanadský kontrabasista Scott White.

Sextet jsem dal dohromady před dvěma roky. Měl jsem chuť využít víc vynikajících sólistů, které máme v Kontrabandu: Michal Gera, Milan Krajíc, Přemek Tomšíček, a tak jsem pro tohle obsazení zaranžoval asi

25 věcí. Na podzim nás už podruhé pozvali na festival do Chemnitz.

S big bandem Kontraband jsme hráli v lednu na festivalu v Dortmundu, v dubnu jsme měli pěkný koncert v Norimberku společně s Dave Holland Quintetem u příležitosti oslav 50. let tamního Jazzklubu a 1. května jsme vstupovali do EU ve Vídni koncertem na obrovském Stadtfestu s hostem saxofonistou Sigi Finklem.

Vnímáš vztah mezi jazzem a vážnou hudbou hodně propojeně, nebo spíše stylově čisté a odděleně?

To je v podstatě velice obtížná otázka. Fúze jazzu a vážné hudby měla své období v 60. a 70. letech, kdy se tomu říkalo třetí proud. Já si myslím, že to v podstatě dost dobře nejde, protože pro jazz je typická osobnost interpreta, jeho improvizace na fleku, ty osobnosti vlastně vytvářejí tento hudební žánr. To je pro mě nedotknutelné. To je něco, co když se našroubuje do vážné hudby, tak to vždycky někde trochu vázne. Myslím si, že na případech velkých jazzových osobností, které jsou schopny psát náročné kompozice, například Chick Corea nebo Joe Zawinul, je vidět, že někdy dokázali vytvořit svébytnou soudobou hudbu, které bych už ani neřikal jazz. Stejně tak když se vynikající interpret klasiky naučí nějaké jazzové sólo

a pak ho skvěle vypálí z not, to je taky nesmysl! Já bych tu fúzi takhle rozhodně neviděl. Ty moje pokusy, například Concerto grosso pro housle, klavír a komorní orchestr, mohou někomu připomínat jazz, ale pro mě to je normálně napsaná soudobá skladba. Jenom protože jsem bytostně jazzman, tak tam nějaké ty jazzové prvky asi budou.

Z tohoto hlediska to tedy vnímám spíše odděleně, i když pro mne je současný jazz vlastně soudobá vážná hudba.

Jak hodnotíš pražský klubový jazzový život?

Na jednu stranu kladně, protože je tady relativně hodně klubů, a tím pádem se tady může realizovat plno výborných jazzových muzikantů. Akorát je obtížné se tím živit, protože platěj hodně málo. Na druhou stranu, co je negativní, je to, že jsou ty možnosti podmíněny návštěvou turistů. Dost klubů z toho vychází a počítá s tím, že přijdou nějakí lidé, ať hraje kdokoli. Je to pak taková trochu anonymní služba dobrých muzikantů, kteří hrají a jsou rádi, že vůbec mají nějaký kšeft.

Pak je tady samozřejmě řada míst, kde se hraje, podobně jako třeba v New Yorku, v kdejaký hospodě živa muzika, což je samozřejmě bezvadný, ale už tuplem anonymní. To už je mnohdy úděl jazzmenů.

A co české jazzové festivaly?

Nejzajímavější jsou teď regionální festivaly. Třeba z Jazz Goes To Town v Hradci Králové se stala za těch pár let v podstatě evropská záležitost. Náplň je vždycky vynikající, není to taková ta snaha nalákat lidi jen na hvězdná jména nebo na něco všeobecně stravitelného. Tam naopak zní často tvrdá avantgarda a je to vynikající! To je myslím teď nejlepší český festival. Zdá se, že dobrý festival začali dělat v Brně, ale tam jsem ještě nebyl. Letitou tradici má Přerov, je skvělý, že jsou místa, kde místní fandové udržují tradici za každou cenu. I Cheb nebo Karlovy Vary se snaží, prostě v menších městech se dělají slušné festivaly i s mezinárodní účastí. To je fajn.

Akorát Praha nemá svůj prestižní velký festival. Agharta jazz festival je sice fajn, ale je to jen série jednotlivých koncertů v roce, i když špičkových kapel. Já si mezinárodní jazzový festival představuju aspoň jako týdenní záležitost, koncentrovanou událost s bohatým programem, kde se vedle známých hvězd prezentují v dostatečné míře i čeští muzikanti. Motivující událost, která by vyprovokovala jazzmeny k nové tvorbě. Akce, která by byla významná, o které by se vědělo a kterou by si málokdo nechal ujít.

Něco se proslýchá – copak se skrývá za slůvky Prague Jazz Open?

Prague Jazz Open festival by mohl být takovým velkorysým projektem, kterému já teď moc fandím. Existuje zatím na papíře – tedy v počítači, a jeho autorem je francouzský manažer Alain Ouandji. Tento projekt tedy

nevzešel z českých vod, což mi přijde úplně skvělý, protože české vody jsou mnohdy stojaté vody s kupou problematických vztahů a tak dále. Takže musí přijít člověk naprosto nezávislý, nejlépe cizinec, v tomto případě Francouz, milovník a znalec jazzové muziky a současně businessman, aby se něco pohnulo. No a výsledkem je vznik koncertní agentury, která na tom již pracuje, pár jazzových osobností, které za tím stojí, a termín konání prvního ročníku: konec června, začátek července 2005. 10 dní nabitých koncertů a mnoho akcí okolo. Nějak podobně, jak se to tedko dělá ve světě. Velká akce pro nejširší publikum. Sám jsem na několika podobných festivalech hrál a bylo to úžasné, třeba ve Francii v Nantes nebo v Düsseldorfu.

Alain tvrdí jednu věc a má asi pravdu, že když se to bude dělat v malém, tak na to nikdo peníze nedá. Ale když se to udělá velkoryse, tak na to dá každý. Měl by to být „open festival“, čili nebude to jenom o jazzu. Počítá se s dalšími spřízněnými žánry jako world music, etnická hudba, blues, kombinované večery se symfonickou hudbou, výtvarné umění, tanec, film a tak dále. To slovo jazz je nádherné v té otevřenosti a propojení všeho možného. Když je tu tradice Pražského jara, proč by tu nemohla vzniknout podobná tradice v oblasti jazzu.

— ALEŠ OPEKAR

MILAN SVOBODA

V roce 1974 založil Pražský big band. Od roku 1978 vystupuje s vlastním kvartetem, příležitostně účinkuje v duu s trumpetistou Michalem Gerou. Pořádá samozřejmě i sólové klavírní recitály, například v pražském Rudolfinu, v roce 1997 na Mezinárodním festivalu jazzového piano anebo vloni 22. 11., který budeme na ČRo 3 - Vltava vysílat letos 9. a 30. července. Koncem 80. let zformoval sedmnáctičlenný big band s názvem Kontraband, jehož moderní zaměření, často i charakteristické scénické pojetí a zejména osobitý smysl pro humor vyústily v jeho naprostou výjimečnost mezi ostatními českými i evropskými jazzovými orchestry.

Vedle skladeb pro vlastní soubory a recitály skládá i pro divadlo, televizi a film. Navazuje na tradice moderního jazzu 60. a 70. let s vlivy rocku, folkloru i soudobé vážné hudby. Píše komorní a symfonické skladby, balety i písničky. Působí také jako dirigent a pedagog. Podílel se na několika velkých muzikálových projektech: Pěna dní, Jesus Christ Superstar, Evita a nejnověji též Les Misérables-Bídníci (blíže viz www.milansvoboda.com).

9. 7. a 30. 7. v 17.45 JAZZ LIVE z PRAHY.

JAZZMAN A KLASIKA. První a druhá část sólového klavírního recitálu Milana Svobody z pražského Rudolfinu dne 2. 11. 2003.

magazín

KLUBU VLTAVA

Vltava

ČESKÝ ROZHLAS 3

léto 2004

Čtvrtletník posluchačů a příznivců
stanice Český rozhlas 3 - Vltava